

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษา จึงกำหนดไว้ในหมวด 4 มาตราที่ 22 – 30 ในส่วนที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการกำหนดไว้ในหมวดที่ 5 มาตราที่ 31 – 40 และการนิเทศภายในโดยเฉพาะนั้น มีกำหนดไว้ในกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดการกำกับ ติดตาม การจัดการศึกษาของผู้บริหารไว้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ เกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ยังได้กำหนดให้มีการนิเทศภายในเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์การประเมินด้วย เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ตระหนัก เห็นความสำคัญและนำไปปฏิบัติในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและได้ผลอย่างเป็นรูปธรรม

การนิเทศการศึกษา นับว่ามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาครูให้สามารถจัดกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ ให้บรรลุผลตามจุดหมายของหลักสูตรได้ พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ.2542 โดยคำนึงถึงหลักที่ว่าผู้เรียนจะต้องมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพ ตามมาตราที่ 22 โดยสถานศึกษาจะต้องดำเนินงานจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด ฝึกทักษะกระบวนการคิด การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง บูรณาการความรู้ด้านต่าง ๆ ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้สอนจัดการเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ตามมาตรา 24 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546:11-12) ซึ่งในการปฏิรูปการศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาตินั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาครูให้ปรับพฤติกรรมการสอนจากเดิมๆ เป็นแบบใหม่เป็นอันดับแรก แต่การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ประสบความสำเร็จนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ที่สำคัญต้องมีความเข้าใจพื้นฐานที่ตรงกันในการพัฒนาและสิ่งที่ต้องเร่งดำเนินการโดยด่วนเพื่อนำไปสู่การพัฒนา การเรียนการสอนก็คือ การพัฒนาคุณภาพของครู (อรรถพ พงษ์วาท, 2539:16-17) กระบวนการหนึ่งที่ใช้ในการสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพครู ตลอดจนพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้บรรลุตามที่ต้องการคือ กระบวนการนิเทศการศึกษา เพราะการนิเทศการศึกษาจะช่วยกระตุ้นส่งเสริมและปรับปรุงกระบวนการการสอนของครูให้บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตรที่กำหนด และการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนก็เป็นกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยให้ครูสามารถพัฒนาการเรียนการสอนของตนได้ตรงตามสภาพของปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียนโดยอาศัยความร่วมมือของผู้บริหารโรงเรียนและครูเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาตนเอง พัฒนางานและนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนในที่สุด (สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2540:4)

การนิเทศภายในของโรงเรียนเป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนอันส่งผลในการที่จะพัฒนาบุคลากรทุกคน ให้สามารถทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ การนิเทศภายในมิใช่การตรวจสอบ จับผิด แต่เป็นการช่วยเหลือส่งเสริมเติมส่วนที่ขาดให้กันและกัน การนิเทศภายในโรงเรียนจึงควรจัดให้มีขึ้นอย่างมีระบบ มีการวางแผนรายละเอียดร่วมกัน

แต่ละขั้นตอนบอกระยะเวลาในการนิเทศ ทางปฏิบัติ ผลที่คาดว่าจะได้รับและขณะดำเนินการ ควรมีการบันทึกผล เพื่อปรับปรุงเป็นระยะ (นิพนธ์ กิณวงศ์, 2526:6)

สรุปได้ว่าการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญที่จะช่วยให้ครูผู้สอนหรือผู้มี ส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เปลี่ยนแนวคิด และวิธีการในการจัดกระบวนการ การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง สามารถที่จะทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (2540-2544) ที่เน้นในเรื่องการพัฒนาคุณภาพคนเป็นสำคัญ เพราะเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน

การนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครูและบุคลากรทุกฝ่ายจะร่วมมือกันในการพัฒนาตนเองตามศักยภาพ ชื่นชมกับความสำเร็จของตนเองส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน หัวใจของการนิเทศภายในนั้น คือ การเรียนรู้ของครูเพื่อการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ที่ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ จนเข้าใจวิธีการต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจนและมองภาพอนาคตได้อย่างตลอดแนว วิธีการที่ทำให้ครูสามารถพัฒนาตนเองได้มีหลายวิธี การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนครู และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของนักเรียน มีโอกาสได้รับความรู้ ถ่ายทอดความความรู้ แลกเปลี่ยนความรู้ และร่วมคิดวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับ การจัดการเรียนรู้ทั้งปัญหาของตนเอง เพื่อน ครูและพ่อแม่หาแนวทางแก้ปัญหาาร่วมกัน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541:87)

ในการจัดการศึกษาที่ผ่านมาประสบความสำเร็จในด้านปริมาณแต่ในด้านคุณภาพของการศึกษากำลังน่าเป็นห่วง ความรู้ความสามารถของเด็กไทยอ่อนลงรวมทั้งคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนในด้านคุณธรรมจริยธรรม ระเบียบวินัย การทำงานเป็นหมู่คณะ ในด้านคุณภาพครูพบว่าครูผู้สอนระดับชั้นพื้นฐานมีคุณภาพต่ำลง ครูส่วนใหญ่ใช้วิธีการสอนแบบเดิม คือ บรรยาย ไม่เน้นกระบวนการให้ผู้เรียนได้พัฒนาความคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและใช้สื่อการสอนไม่มากนัก (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543:2)

งานนิเทศภายในโรงเรียน มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาจะต้องร่วมมือร่วมใจกันดำเนินการพัฒนางานทุกด้านในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในฐานะหน่วยงานหลักในการรับผิดชอบการจัดการศึกษา จะต้องให้ความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียน โดยกำหนดไว้ในมาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาได้ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษาให้สอดคล้องกัน ทำให้เกิดผลในทางการปฏิบัติที่ชัดเจนขึ้น

โรงเรียนน้ำเกลี้ยงวิทยา ตำบลน้ำเกลี้ยง อำเภอน้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 เปิดทำการสอน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ข้าราชการครู จำนวน 35 คน พนักงานราชการ 7 คน อัตราจ้าง 2 คน มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 721 คน และนักการภารโรง 4 คน ชุมชนและโรงเรียนมีความร่วมมือกันเป็นอย่างดีในการพัฒนาโรงเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความสนใจและส่งเสริมที่ทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น ได้ใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมของชุมชน ในชุมชนมีภูมิปัญญาท้องถิ่นหลากหลายและแหล่งการเรียนรู้ที่จะทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง แต่โรงเรียนยังใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่เต็มที่ ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะยากจน รายได้น้อย ความเป็นอยู่ขาดแคลน ชุมชนจึงได้ให้การสนับสนุนด้านทรัพย์สินและสิ่งของ ทำให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นที่น่าพอใจ นักเรียนสามารถเรียนต่อในสถานศึกษาที่มีชื่อเสียง มีความสามารถในด้านวิชาชีพที่

ทางโรงเรียนจัดให้เพื่อจะนำไปใช้ในอนาคต นักเรียนได้รับการบริการจากโรงเรียนครบทุกด้าน มีแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนพอเพียงที่จะศึกษาค้นคว้าหาความรู้ต่าง ๆ ทำให้มีความพร้อมในการเรียนรู้ คุณค่าของเอกลักษณ์ไทย ครูได้รับการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ จึงทำให้การจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ที่หลากหลาย นักการภารโรงสามารถจัดภูมิทัศน์ของโรงเรียนได้ดี โรงเรียนสะอาดร่มรื่น น่าอยู่ ทุกคนมีขวัญและกำลังใจในการทำงาน โรงเรียนมีเอกสาร วัสดุ อุปกรณ์เพียงพอที่จะทำงานบังเกิดผลดี มีนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ตรงเป้าหมาย ปัญหาคือไม่มีห้องปฏิบัติการที่จะทำให้นักเรียนได้ประสบการณ์ตรง การนิเทศภายในโรงเรียนจึงมีความจำเป็นต่อครู ทั้งนี้เพราะการนิเทศการศึกษาเป็นตัวแทนของการเปลี่ยนแปลง โดยการนำเอาความเปลี่ยนแปลงจากภายนอกมาสู่โรงเรียน การนิเทศโดยบุคลากรในโรงเรียนมีความสำคัญที่บุคลากรในโรงเรียนย่อมรู้ปัญหาสามารถแก้ปัญหาและสามารถที่จะทำการนิเทศตนเอง จัดกระบวนการร่วมกันทางการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ และเกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดแก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

ในปีการศึกษา 2560 กลุ่มบริหารงานวิชาการโรงเรียนน้ำเกลี้ยงวิทยา จึงได้จัดทำโครงการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีทักษะในการผลิตสื่อและสามารถนำสื่อไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีความรู้ความสามารถในการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง และมีความสามารถแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนด้วยกระบวนการวิจัย

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อศึกษาการจัดทำเอกสารธุรการในชั้นเรียนของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนน้ำเกลี้ยงวิทยา อำเภอ น้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ ประจำปีภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560

1.2.2 เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนน้ำเกลี้ยงวิทยา อำเภอ น้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ ประจำปีภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

1.3.1 กลุ่มเป้าหมาย

ประชากรที่ศึกษาเป็นครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนน้ำเกลี้ยงวิทยา อำเภอ น้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ ประจำปีการศึกษา 2560 จำนวน 41 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

1.3.2 ระยะเวลาในการศึกษา

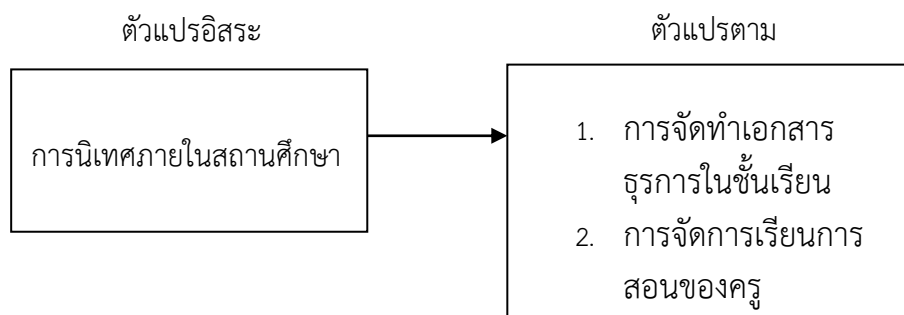
ระยะเวลาในการศึกษา คือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560

1.3.3 ตัวแปรที่ศึกษา

1.3.3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การนิเทศภายในสถานศึกษา

1.3.3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การจัดทำเอกสารธุรการในชั้นเรียน การจัดการเรียนการสอนของครูและบุคลากรทางการศึกษา

1.4 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศและแนวทางสำหรับผู้รายงาน เพื่อใช้ในการวางแผน พัฒนาและปรับปรุงการนิเทศภายในโรงเรียนให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.5.2 เป็นข้อมูลและสารสนเทศสำหรับครูโรงเรียนน้ำเกลี้ยงวิทยา โดยเฉพาะผู้บริหารและคณะกรรมการนิเทศภายใน เพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางในการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการให้ความช่วยเหลือครูและบุคลากรทางการศึกษา ร่วมคิดร่วมทำ ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และร่วมแก้ไขปัญหาระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ทั้งนี้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตร

การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง กระบวนการให้ความช่วยเหลือครูและบุคลากรทางการศึกษา ในการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนน้ำเกลี้ยงวิทยา อำเภอน้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

ครู หมายถึง ครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครูผู้สอนโรงเรียนน้ำเกลี้ยงวิทยา อำเภอน้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การนิเทศภายในสถานศึกษา โรงเรียนน้ำเกลี้ยงวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้

- 2.1 ความหมายของการนิเทศการศึกษา
- 2.2 ความเป็นมาของการนิเทศการศึกษา
- 2.3 ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน
- 2.4 จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน
- 2.5 องค์ประกอบของการนิเทศภายในโรงเรียน
- 2.6 หลักการนิเทศภายในโรงเรียน
- 2.7 ขอบข่ายของการนิเทศภายในโรงเรียน
- 2.8 ความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียน
- 2.9 กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน
- 2.10 กิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน
- 2.11 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องแนวทางการจัดการศึกษาของโรงเรียน

2.1 ความหมายของการนิเทศการศึกษา

มีนักวิชาการ นักการศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษา ไว้มากมาย ซึ่งส่วนมากมีความเห็นตรงกันว่า การนิเทศการศึกษาคือเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของบุคคล ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ เช่น

การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการชี้แนะ แนะนำ ให้ความช่วยเหลือความร่วมมือแก่ครูในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้ได้ผลบรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่วางไว้ หรือ กิจกรรมที่บุคลากรทางการศึกษาจะพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้ร่วมวิชาชีพให้ปฏิบัติภาระด้านการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อสนองนโยบายของการจัดการศึกษา (อำภา บุญช่วย,2537:11)

การนิเทศการศึกษา หมายถึง การบริการทางการศึกษาด้านต่างๆทั้งในเรื่องของแนวคิด กิจกรรม กระบวนการ เนื้อหาสาระ ทั้งการบริการวิชาการ และธุรการที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ร่วมกัน จัดการให้เกิดขึ้น เพื่อวัตถุประสงค์ในการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถพัฒนาปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น เพื่อส่งผลไปสู่การเรียนรู้ที่ดีของผู้เรียน (อเนก ส่งแสง,2540:3)

การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการแนวราบที่ทุกฝ่ายยอมรับนับถือในความเด่นและความด้อยของกันและกัน นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน (สุนน อมรวิวัฒน์,2547:7)

จากความหมายของการนิเทศการศึกษา สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึงกระบวนการให้ความช่วยเหลือครูและบุคลากรทางการศึกษา ร่วมคิดร่วมทำ ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และร่วมแก้ไข

ปัญหาระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตร

2.2 ความเป็นมาของการนิเทศการศึกษา

ธเนศ ขำเกิด (ม.ป.ป.ออนไลน์) การนิเทศมีมานานแล้วในต่างประเทศ แต่ในเมืองไทยเริ่มมีเป็นรูปเป็นร่างในสมัยรัชกาลที่ 5 มาพร้อมกับการจัดการศึกษาอย่างมีแบบแผนแต่เป็นลักษณะการควบคุมดูแล และการตรวจตราด้านคุณภาพมากกว่า เราเริ่มมีศึกษานิเทศก์และหน่วยศึกษานิเทศก์ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2496 มี ดร.ก่อ สวัสดิพานิชย์ เป็นหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมวิสามัญศึกษาคนแรก ต่อมาได้มีการก่อตั้งกรมใหม่ และมีการยุบรวมกรมกันหลายครั้ง ซึ่งแต่ละกรมก็จะมีหน่วยศึกษานิเทศก์เป็นของตนเองเกือบทั้งสิ้น รายชื่อหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์คนต่อๆ มาก็ล้วนมาเป็นผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงทั้งสิ้น เช่น หม่อมหลวงบุญเหลือ กุญชร (เทพยสุวรรณ) ดร.สาย ภาณุรัตน์ ศจ.ฐะปะนีย์ นาครทรรพ นายสมาน แสงมลิ นายพนะนอม แก้วกำเนต ดร.อาคม จันทสุนทร ดร.สุวัฒน์ เงินฉ่ำ นายมังกร กุลวานิช เป็นต้น การกำหนดให้มีการนิเทศการศึกษาและมีศึกษานิเทศก์ขึ้นมา ก็เพื่อให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ แนะนำครู เพื่อให้การสอนดีขึ้น จะเห็นว่าการนิเทศการศึกษาจะอยู่คู่กับการจัดการศึกษามาตั้งแต่ต้น ซึ่งฝ่ายบริหารสมัยนั้น ท่านให้ความสำคัญกับศึกษานิเทศก์อย่างมากเพราะท่านใช้งานวิชาการเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการศึกษา

2.3 ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน

นักวิชาการ นักการศึกษา และหน่วยงานทางการศึกษา ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาตามแนวคิดและทฤษฎี อาจเหมือนหรือต่างกันดังนี้

การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารกับครูในโรงเรียน ในการทำงานที่จะแก้ไขปรับปรุงพัฒนาการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534:5)

การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง ความร่วมมือกันของบุคลากรในโรงเรียนเพื่อปรับปรุงแก้ไขพัฒนาครูให้การสอนมีคุณภาพและประสิทธิภาพ (ชาลี มณีศรี, 2538:201)

การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การทำงานของผู้บริหารโรงเรียนที่ทำร่วมกับครูในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้ (วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์, 2538:62)

การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การนิเทศที่อาศัยบุคลากรในโรงเรียนเป็นผู้นิเทศ ซึ่งได้แก่ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชาต่างๆ ตลอดจนครูในโรงเรียนที่มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์เกี่ยวกับการเรียนการสอนที่โรงเรียนคัดเลือกและแต่งตั้งขึ้น โดยทำงานร่วมกับครูในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้ (อเนก ส่งแสง, 2540:136)

การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การส่งเสริม สนับสนุน หรือให้ความช่วยเหลือครูในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามภารกิจหลัก คือ การสอนหรือการสร้างเสริมพัฒนาการของ

นักเรียนทุกด้าน ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมให้เต็มวัยและมีศักยภาพ โดยความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียน (สำ นักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541:42) แต่หลังจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่กำหนดให้โรงเรียนมีมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา แล้วมีการประเมิน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด หรือปรับปรุงมาตรฐานให้สูงขึ้น พร้อมทั้งจะรับการประเมินภายในและภายนอก ดังนั้นความหมายของการนิเทศการศึกษาจึงควรปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ความหมายของการนิเทศการศึกษา รวมถึงการนิเทศภายในโรงเรียน ที่ควรจะเป็นยุคใหม่หลังจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 นั่นคือ การดำเนินการใดๆที่ทำให้ครูมีความพึงพอใจและมีกำลังใจที่จะพัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาการดำเนินงานใดๆของโรงเรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด จนส่งผลให้โรงเรียนและนักเรียนมีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับของชุมชนและสังคม อีกทั้งผ่านการประเมินทั้งภายในและภายนอก (ชัต บุญญา, ม.ป.ป.ระบบออนไลน์)

จากความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน สรุปได้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง กระบวนการให้ความช่วยเหลือครูและบุคลากรทางการศึกษาในการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

2.4 จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน

การดำเนินการใดๆต้องมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การปฏิบัติงานได้ดำเนินไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ เพื่อให้งานสำเร็จตามความต้องการ การนิเทศการศึกษาไม่ว่าจะเป็นการนิเทศจากภายในหรือภายนอกโรงเรียน ต่างก็มุ่งเน้นเป้าหมายที่สำคัญและสอดคล้องกันอย่างไรก็ตาม มีนักการศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ ดังนี้

อนงก์ ส่งแสง (2540:136-137) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้

1. เพื่อช่วยเหลือ สนับสนุน ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนพัฒนาปรับปรุงกระบวนการ เพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทางการเรียนของนักเรียน
2. เพื่อช่วยเหลือครูผู้สอนให้เข้าใจหลักสูตรและโครงสร้างของหลักสูตรในแต่ละระดับชั้นสามารถนำไปจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน
3. เพื่อพัฒนาบุคลากรโดยการประชุม อบรม สัมมนา และปฏิบัติการเพิ่มพูนความรู้ และทักษะอยู่เสมอ
4. เพื่อส่งเสริมและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู ให้ครูได้มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการเรียนการสอน เห็นความสำคัญของการทำงานร่วมกันเป็นทีม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการศึกษา
5. เพื่อช่วยแก้ไขปัญหายุ่งยากเกี่ยวกับการเรียนการสอน การปรับตัวของครูผู้สอนและนักเรียน เช่น การทำการศึกษารายกรณีสำหรับนักเรียนที่มีปัญหา จัดการแนะแนวในโรงเรียนอบรมควบคุมความประพฤติ จัดบรรยากาศทางการเรียน เป็นต้น
6. เพื่อแบ่งภาระความรับผิดชอบให้บุคลากรแต่ละฝ่ายรับผิดชอบร่วมกันและทำหน้าที่แทนกันได้ เช่น หัวหน้าหมวดวิชาทำหน้าที่นิเทศแทนผู้บริหาร หรือผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ

7. เพื่อแนะนำครู อาจารย์ใหม่ และการปฐมนิเทศครู อาจารย์ในวันเริ่มต้นเปิดภาคเรียน เพื่อตกลงทำความเข้าใจบทบาทนโยบายในการดำเนินงาน หาแนวทางปรับปรุงพัฒนาทั้งงานหลัก และงานสนับสนุน

8. เพื่อช่วยในการประชาสัมพันธ์ความเข้าใจระหว่างโรงเรียนกับชุมชนหรือผู้ปกครอง เกี่ยวกับความเคลื่อนไหวทางการศึกษาและการจัดกิจกรรมของโรงเรียน

กรອງทอง จิระเดชกุล (2550:3) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ดังต่อไปนี้

1. จุดมุ่งหมายทั่วไป

1.1 เพื่อให้ผู้บริหารและคณะกรรมการนิเทศของสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจ และปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนได้

1.2 เพื่อพัฒนาความสามารถของครู

1.3 เพื่อช่วยเหลือและจัดสรรเครื่องมือ สื่อการเรียนรู้ ตลอดจนช่วยเหลือและปรับปรุงวิธีจัดการเรียนรู้

1.4 เพื่อให้ครูเกิดความงอกงามทางวิชาชีพ

2. จุดมุ่งหมายเฉพาะเพื่อให้ครูสามารถพัฒนาพฤติกรรมการทำงานในเรื่องดังต่อไปนี้

2.1 เพื่อให้สถานศึกษามีแผนการนิเทศภายในโรงเรียน

2.2 เพื่อเน้นให้มีการวิเคราะห์ ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา และในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ได้รับมอบหมาย

2.3 เพื่อให้ครูจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การบูรณาการ เน้นทักษะกระบวนการคิด ฯลฯ

2.4 เพื่อปรับปรุงและพัฒนากระบวนการ/วิธีจัดการเรียนรู้ของครู

2.5 เพื่อให้มีการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

2.6 เพื่อพัฒนาการใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้

2.7 เพื่อให้มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง และปรับปรุงกระบวนการวัด และประเมินผลให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

เป็นที่น่าสังเกตว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษามุ่งที่จะพัฒนาครูเป็นประการสำคัญ ทั้งนี้ก็เพราะว่า ครูเป็นองค์ประกอบสำคัญในการจัดการศึกษา และจะเป็นผู้นำเอากระบวนการ และองค์ประกอบต่างๆมาสู่ภาคปฏิบัติ ดังนั้นการมุ่งที่จะช่วยเหลือ แนะนำ ปรับปรุงและส่งเสริม เพื่อให้ครูได้เกิดการพัฒนาในด้านต่างๆจนครูสามารถช่วยเหลือตนเองได้ และพร้อมที่จะนำความรู้ความสามารถไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน อันจะส่งผลให้การสอนของครูมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่ได้วางไว้

กล่าวโดยสรุปแล้ว การนิเทศภายในโรงเรียน มีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะพัฒนาครูให้มีความสามารถในการสอน พัฒนาตนเอง ช่วยเหลือตนเองได้ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้บริหารโรงเรียนได้เป็นอย่างดี โดยการร่วมมือช่วยเหลือกันและกัน ตลอดจนให้มีความช่วยเหลือและกำลังใจในการทำงาน อันจะส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

2.5 องค์ประกอบของการนิเทศภายในโรงเรียน

กรອງทอง จิระเดชากุล (2550:4) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการนิเทศภายในโรงเรียนดังนี้

1. มีระบบข้อมูลและสารสนเทศ เพื่อใช้ในการวางแผนนิเทศภายในโรงเรียน
2. มีระบบการวางแผนนิเทศอย่างมียุทธศาสตร์
3. มีระบบการจัดการที่เน้นการพัฒนาครูและนักเรียน
4. มีระบบการติดตาม ประเมินผลที่เน้นการพัฒนางานครู
5. มีระบบการเผยแพร่และขยายผล

สรุปได้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียนต้องมียุทธศาสตร์ประกอบครบทั้ง 5 ข้อ ซึ่งจะขาดข้อใดข้อหนึ่งไปเสียไม่ได้เลย การนิเทศภายในโรงเรียนจึงจะประสบผลสำเร็จได้อย่างมีคุณภาพและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2.6 หลักการนิเทศภายในโรงเรียน

การนิเทศการศึกษาทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน มีหลักการที่ใช้ยึดถือในการปฏิบัติการนิเทศตามทัศนะของนักการศึกษาหลายท่านดังต่อไปนี้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541ก:43-44) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับหลักการนิเทศภายในโรงเรียนดังนี้

1. การนิเทศภายในโรงเรียนจะต้องทำอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องตามขั้นตอน
2. การนิเทศการศึกษาควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของปรัชญา
3. การนิเทศการศึกษาควรเป็นวิทยาศาสตร์
4. การนิเทศการศึกษาควรเป็นประชาธิปไตย
5. การนิเทศการศึกษาควรเป็นการสร้างสรรค์
6. การนิเทศการศึกษาควรเป็นวิชาชีพ

กระทรวงศึกษาธิการ (2543:16) ได้สรุปเกี่ยวกับหลักการนิเทศภายในโรงเรียน ไว้ดังนี้

1. หลักการปฏิบัติงานตามวิธีวิทยาศาสตร์ ดำเนินการอย่างมีระบบระเบียบ ซึ่งครอบคลุมถึงวิธีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ การวางแผนการนิเทศ การปฏิบัติการนิเทศ การประเมินผลการนิเทศ ซึ่งควรจะมาจากการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และสรุปผลอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่เชื่อถือได้

2. หลักการปฏิบัติงานตามวิถีทางประชาธิปไตย เคารพในความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้เกียรติซึ่งกันและกัน เปิดใจกว้าง ยอมรับผลการประเมินตนเอง ยอมรับในเหตุผลและปฏิบัติตามข้อตกลง ตลอดจนใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานนั้นบรรลุเป้าหมาย

3. หลักการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนางานสร้างสรรค์ โดยการแสวงหาความสามารถพิเศษของครูแต่ละบุคคล เปิดโอกาสให้ได้แสดงออก และสนับสนุนส่งเสริมความสามารถเหล่านั้นอย่างเต็มที่

4. หลักการปฏิบัติการตามกระบวนการกลุ่มและการมีส่วนร่วม เน้นความร่วมมือร่วมใจในการดำเนินงานโดยยึดวัตถุประสงค์การทำงานร่วมกัน การช่วยเหลือแบ่งปันประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ร่วมคิดร่วมพัฒนา ทั้งนี้เพื่อความสำเร็จของงานโดยส่วนรวม

5. หลักการปฏิบัติงานเพื่อประสิทธิภาพ เน้นการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ มีการควบคุมติดตามผลการดำเนินงาน และผลผลิตอย่างใกล้ชิด เพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามมาตรฐานการศึกษา

6. หลักการปฏิบัติงานโดยยึดวัตถุประสงค์ การดำเนินงานทุกครั้งต้องกำหนดวัตถุประสงค์การทำงานอย่างชัดเจน ออกแบบการดำเนินงานอย่างเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้
 กรองทอง จิระเดชากุล (2550:5) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับหลักการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. การดำเนินการนิเทศ จะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องตามขั้นตอนกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน

2. บุคลากรที่เป็นหลักสำคัญในการดำเนินการพัฒนาระบบการนิเทศภายในโรงเรียน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา

3. การนิเทศภายในโรงเรียน จะต้องสอดคล้องกับความต้องการ/จำเป็นในการพัฒนาครูและนักเรียน

ถึงแม้ว่า หลักการนิเทศการศึกษาที่นักการศึกษาหลายท่านได้แสดงทัศนะต่าง ๆ กัน แต่ที่ทุกคนเห็นตรงกันและถือว่าเป็นหลักการที่สำคัญก็คือ การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่เป็นวิทยาศาสตร์ เป็นการสร้างสรรค์ มีความเป็นประชาธิปไตย ทั้งนี้เพื่อพัฒนาการสอนของครูและพัฒนาการศึกษาให้เจริญงอกงามในทุกๆ ด้านเมื่อกล่าวโดยสรุปแล้ว การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยบุคลากรทางการศึกษา เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการสอนของครู ให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น รวมทั้งพัฒนาการปฏิบัติงานร่วมกันของบุคลากรทางการศึกษาให้ดำเนินไปด้วยดีมีขวัญและกำลังใจในการทำงาน

2.7 ขอบข่ายของการนิเทศภายในโรงเรียน

Harris(1985:10-13) ได้เสนอขอบข่ายของงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไว้ 10 ประการดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตร (Developing Curriculum) คือการออกแบบหรือปรับปรุงหลักสูตรที่จะนำมาใช้ โดยคำนึงถึงบุคลากร เวลา สถานที่ และเทคนิควิธีสอนต่างๆ รวมทั้งการจัดทำคู่มือ การใช้หลักสูตร การจัดทำมาตรฐานทางวิชาการ การพัฒนาแผนการเรียนการสอนและบทเรียน

2. การจัดระบบการเรียนการสอน (Organizing for Instruction) คือ การจัดทำแผนงานเพื่อนำหลักสูตรไปใช้ในส่วนที่เกี่ยวกับบุคลากร อาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ ขอบข่ายของงานนี้ ได้แก่ การจัดชั้นเรียน การจัดตารางสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และจัดครูเข้าสอน

3. การบริหารบุคลากร (Providing Staff) คือ การสรรหา การคัดเลือก การมอบหมายงานให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของบุคลากร

4. การจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก (Developing Facilities) คือการวางแผนจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ครูผู้สอนอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งจัดหาอาคารเรียนอาคารประกอบต่างๆ และการพัฒนาคุณลักษณะของเครื่องใช้ต่างๆ ให้เหมาะสม

5. การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ (Providing Materials) คือ การตรวจและเลือกวัสดุอุปกรณ์การสอนที่จะนำมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพต่อการจัดการเรียนการสอน

6. การศึกษาอบรมครูประจำการ (Arranging for Inservices) คือ การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ครูมีความก้าวหน้าและเลื่อนวิทยฐานะสูงขึ้น

7. การปฐมนิเทศครูใหม่ (Orienting New Staff Members) คือ การให้ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและความเข้าใจในการปฏิบัติงานแก่ครูใหม่

8. การจัดบริการพิเศษแก่ครู (Relating Special Services) คือ การจัดบริการแก่ครูเพื่อสนองจุดมุ่งหมายหลักของการสอนในโรงเรียน

9. การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน (Developing Public Relations) โดยการใช้การเรียนการสอนเป็นสื่อ เช่น การให้ข่าว การขอความร่วมมือ การหลีกเลี่ยงความขัดแย้งต่างๆ

10. การประเมินผลการสอน (Evaluations) คือ การวางแผนจัดระบบประเมินผลการปฏิบัติงานกิจกรรมในทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับการสอน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543:5-8) ได้กล่าวถึงขอบข่ายของงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนว่า ครอบคลุมตามภารกิจ 6 งานดังต่อไปนี้

1. งานวิชาการ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และผลที่ได้คือ ตัวนักเรียนมีคุณภาพได้มาตรฐาน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ในหลักสูตร มีงานย่อย เช่น

- 1.1 การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น
- 1.2 การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดทำแผนการสอน
- 1.3 การจัดหาสื่อการเรียนการสอน
- 1.4 การจัดชั้นเรียน
- 1.5 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 1.6 การจัดให้มีมุมหนังสือหรือห้องสมุด
- 1.7 การการวัดประเมินผลการเรียนการสอน
- 1.8 การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดทำแฟ้มข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 1.9 การประเมินคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน
- 1.10 การจัดศูนย์โสตทัศนูปกรณ์
- 1.11 การจัดบริการแนะแนว

2. งานกิจการนักเรียน เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการรับนักเรียนเข้าเรียน การส่งเสริมให้นักเรียนมีความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน ตามข้อกำหนดของหลักสูตรและวิธีการจัดการศึกษา ได้แก่ การรับนักเรียนเข้า การจัดทำทะเบียนนักเรียน การจัดบริการอนามัยโรงเรียน การจัดหาเสื้อผ้า เครื่องเขียน แบบเรียนช่วยเหลือให้นักเรียนขาดแคลนการจัดอาหารเสริมสำหรับนักเรียนขาดแคลนการจัดอาหารเสริมสำหรับนักเรียนที่มีภาวะทุพโภชนาการ และการจัดสวัสดิการสำหรับนักเรียน

3. งานบุคลากร เป็นการ จัดดำเนินงานเพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนได้รู้และเข้าใจหน้าที่และความรับผิดชอบของตน การติดตามดูแล ช่วยเหลือให้ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างบรรยากาศในการทำงานร่วมกัน ให้ผู้ร่วมงานทุกคนเกิดความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบ สร้างความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนได้พัฒนาการปฏิบัติงาน และพัฒนาตนเองให้มีความสามารถในการปฏิบัติงานได้สูงขึ้น เช่น งานกำหนดความต้องการของบุคลากร การกำหนดภาระและความรับผิดชอบของบุคลากร การจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน การมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบ การปฐมนิเทศบุคลากรใหม่ การจัดสวัสดิการ การนิเทศตามการปฏิบัติงาน การพัฒนาบุคลากร การส่งเสริมการศึกษาต่อการประเมินผลการปฏิบัติงาน การพิจารณาความดีความชอบ ฯลฯ

4. งานอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษา เป็นงานที่ต้องสนองงานวิชาการโดยตรง เพื่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ดีที่จะสร้างบุคลิกภาพและนิสัยที่ดีให้แก่ นักเรียน ได้แก่ งานการจัดหา จัดสร้างอาคารเรียน อาคารประกอบให้เพียงพอ การดูแลรักษาอาคารเรียนและอาคารประกอบ

และการซ่อม การปรับปรุงสิ่งแวดล้อมและบริเวณโรงเรียนการใช้ประโยชน์จากอาคารเรียน อาคารประกอบและบริเวณโรงเรียน การจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกบริการทางการศึกษา การดูแลและใช้ประโยชน์จากสิ่งอำนวยความสะดวกบริการทางการศึกษา

5. งานบริหารทั่วไป ธุรการ การเงินและพัสดุ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับระบบสำนักงาน ซึ่งจะมีข้อกำหนด กฎเกณฑ์ และวิธีการปฏิบัติงานที่ค่อนข้างแน่นอน ได้แก่ งานสารบรรณ งานทะเบียนและรายงาน งานการเงินและบัญชี งานพัสดุ งานยานพาหนะ งานรักษาความปลอดภัย งานแผนพัฒนา งานงบประมาณ งานธุรการ เป็นต้น

6. งานความสัมพันธ์กับชุมชน เป็นงานที่สร้างความเข้าใจ และความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน หรือหน่วยงานอื่นๆในชุมชน เพื่อให้เกิดความร่วมมือกัน ในการจัดการศึกษาสำหรับประชากรในวัยเรียนของชุมชน การให้บริการการศึกษาแก่ชุมชน หรือการพัฒนาชุมชน งานที่ควรดำเนินการ ได้แก่ การประชาสัมพันธ์โรงเรียน การประชุมผู้ปกครอง การปฐมนิเทศผู้ปกครองนักเรียนเข้าใหม่ การประชุมคณะกรรมการศึกษา การใช้ชุมชนเป็นแหล่งวิชาการ การให้บริการการศึกษาแก่ชุมชน การให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน การประชาสัมพันธ์หลักสูตร การให้ข้อเสนอแนะทางวิชาการ การดูแลสุขภาพอนามัย การดูแลเด็ก การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีที่ดีของชุมชน

กรองทอง จิระเดชากุล (2550:7-9) ได้กล่าวถึงขอบข่ายของงานนิเทศภายในโรงเรียนว่าประกอบด้วยงาน 4 งาน ได้แก่

1. งานด้านวิชาการ เป็นงานที่เกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ให้บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตรสถานศึกษา ตลอดจนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ได้แก่

- 1.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
- 1.2 การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ และการออกแบบการจัดการเรียนรู้
- 1.3 การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดทำและใช้แผนการจัดการเรียนรู้
- 1.4 การจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้แบบบูรณาการและเน้นทักษะการ

คิด

- 1.5 การจัดหา พัฒนาสื่อ และเทคโนโลยีทางการศึกษา
- 1.6 การสนับสนุนให้ครูผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้
- 1.7 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 1.8 การจัดมุมหนังสือ ห้องสมุด และแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา
- 1.9 การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง
- 1.10 การสอนซ่อมเสริม
- 1.11 การวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา
- 1.12 การพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา
- 1.13 การนิเทศภายในโรงเรียน
- 1.14 การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดทำแฟ้มข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 1.15 การประเมินคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน
- 1.16 การจัดศูนย์โฮตัทศานุปกรณ
- 1.17 การจัดบริการแนะแนว

2. งานด้านบริหารบุคคล เป็นการจัดดำเนินงาน เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษาได้รู้และเข้าใจหน้าที่และความรับผิดชอบของตน การติดตามดูแล ช่วยเหลือให้ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างบรรยากาศในการทำงานให้ผู้ร่วมงานทุกคนเกิดความรู้สึกในหน้าที่ที่รับผิดชอบ สร้างความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาพัฒนาตนเองให้มีความสามารถในการปฏิบัติงานสูงขึ้น ได้แก่

- 2.1 การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง
- 2.2 การกำหนดความต้องการ หน้าที่ และความรับผิดชอบของบุคลากร
- 2.3 การมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบ
- 2.4 การปฐมนิเทศบุคลากรใหม่
- 2.5 การจัดสวัสดิการ
- 2.6 การนิเทศ ติดตามผลการปฏิบัติงาน
- 2.7 การพัฒนาบุคลากร
- 2.8 การส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาต่อ
- 2.9 การประเมินผลการปฏิบัติงาน
- 2.10 การพิจารณาความดีความชอบ
- 2.11 การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานของบุคลากร
- 2.12 งานวินัยและนิติกร

3. งานด้านบริหารทั่วไป เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับระบบสำนักงาน ซึ่งมีข้อกำหนดกฎเกณฑ์ และวิธีการที่แน่นอน ได้แก่

- 3.1 งานธุรการและงานสารบรรณ
- 3.2 งานทะเบียนและรายงาน
- 3.3 งานข้อมูลและสารสนเทศ
- 3.4 งานจัดทำแผนปฏิบัติการและการจัดระบบการศึกษา
- 3.5 งานอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย
- 3.6 งานประชาสัมพันธ์
- 3.7 งานสวัสดิการ
- 3.8 งาน พ.ร.บ.การศึกษา
- 3.9 งานระเบียบ กฎหมาย กฎกระทรวงและข้อปฏิบัติต่าง ๆ
- 3.10 กิจกรรม 5 ส

4. งานด้านงบประมาณ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับระบบการเงินและพัสดุ ได้แก่

- 4.1 งานงบประมาณ
- 4.2 งานจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี
- 4.3 งานจัดตั้งและการของบประมาณประจำปี
- 4.4 งานเบิกจ่ายงบประมาณ
- 4.5 งานรายงานการใช้จ่ายเงินงบประมาณประจำปี
- 4.6 การตรวจสอบ ติดตาม และประเมินประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณ
- 4.7 การบริหารการเงิน

4.8 การบริหารการบัญชี

4.9 การบริหารงานพัสดุ

4.10 ระบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

สรุปได้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียนมีขอบข่ายที่ครอบคลุมในหลายด้าน ซึ่งได้แก่ งานวิชาการ งานกิจการนักเรียน งานบุคลากร งานอาคารสถานที่ งานบริหารทั่วไป และงานความสัมพันธ์กับชุมชน ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงประมวลขอบข่ายของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนจากแนวคิดของนักวิชาการทั้ง 3 ท่านมากำหนดเป็นเนื้อหาใน 5 ด้านของการนิเทศภายในโรงเรียน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการพัฒนาครูผู้สอน

2.8 ความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียน

จากนิยามความหมาย จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา และจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย รวมทั้งเทคโนโลยีทางการศึกษา ทำให้มองเห็นว่าการนิเทศศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา ดังที่นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ดังนี้

ชาลี มณีศรี (2538:201-202) ได้ให้เหตุผลและความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียนดังต่อไปนี้

1. ปัญหาหลักมี 2 ประเด็น คือ การนิเทศไม่ทั่วถึง และการนิเทศไม่มีคุณภาพประการแรกอาศัยการนิเทศจากภายนอก เมื่อขยายโรงเรียน ครูเพิ่ม การนิเทศภายนอกทำไม่ทั่วถึง จึงจำเป็นต้องมีการนิเทศภายใน

2. ความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ครูที่ดีมีใช้สอนดี มีความรู้ ประพฤติดีเท่านั้นหากแต่ยังต้องบริหารเวลาเพื่อสังคม ชุมชน พัฒนาบุคลากรโรงเรียน ไม่หวังพึ่ง ไม่รอคอย พัฒนานิเทศกันเอง

3. การช่วยเหลือกันและกัน หน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญ ได้จัดทำเอกสารการนิเทศ เพื่อให้โรงเรียนพัฒนาดตนเอง โดยประสานการนิเทศภายนอกและภายใน นิเทศให้โรงเรียนสามารถพัฒนาดตนเองได้อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้า วิจัยร่วม

4. ปรับปรุงงานวิชาการ ซึ่งแต่ละโรงเรียนมีสภาพข้อจำกัดไม่เหมือนกัน การที่คนภายในรู้เรื่องดีที่สุดกว่าคนภายนอก จะทำให้การพัฒนาการนิเทศภายในเป็นไปอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น

5. การยอมรับบุคคลที่จะเป็นผู้นำ หรือหัวหน้าคนจะต้องให้ผู้อื่นยอมรับ แม้ในการแต่งตั้งหัวหน้าฝ่าย หรือหัวหน้าหมวด ควรคำนึงด้านคุณลักษณะ ด้านวิชาการ ด้านคุณธรรมความประพฤติเป็นแบบอย่าง เป็นครูของครู การยอมรับนับว่าเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินการนิเทศภายใน

6. ปัญหาตัวเร่งที่สำคัญ เช่น ปัญหาการนำหลักสูตรไปใช้ สภาพการสอน ที่เรียน อุปกรณ์การสอน การประเมินและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เป็นต้น

ประทีป สยามชัย (2542:62) ได้กล่าวถึงความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียนดังนี้

1. การนิเทศสามารถทำให้ความมีความเชื่อในเรื่อง “สาเหตุนั้นไม่ใช่เพื่อตัวเอง” แต่ครูเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มคนที่เสริมสร้างและให้พลังซึ่งกันและกัน

2. การนิเทศส่งเสริมให้ครูมีความรู้สึกรับผิดชอบในประสิทธิผลของนักเรียน

3. การนิเทศช่วยให้ครูตระหนักว่าเขาได้สนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างไรในการที่จะไปสู่จุดหมายปลายทาง

4. การนิเทศช่วยกระตุ้นครูให้ได้วางแผน และปฏิบัติงานที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน การนิเทศเป็นการท้าทายครูให้คิดในแนวนามธรรมเกี่ยวกับงานของเขา

กระทรวงศึกษาธิการ (2543:13) ได้กล่าวถึงความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียนดังนี้

1. สังคมมีการเปลี่ยนแปลงทุกๆด้านตลอดเวลา
2. การพัฒนาคุณภาพครูประจำการมีความซ้ำซ้อน ต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงรูปแบบและวิธีการนิเทศ

3. การพัฒนาสถานศึกษา ครู และผู้เกี่ยวข้องเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา

4. การประสานงานให้เกิดการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา

กรອງทอง จิระเดชากุล (2550:4) ได้กล่าวถึงความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียนดังต่อไปนี้

1. เพื่อปรับปรุงคุณภาพของการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานใกล้เคียงกัน
2. ปริมาณศึกษานิเทศก์ไม่เพียงพอกับความต้องการของครูและสถานศึกษา
3. บุคลากรภายในสถานศึกษามีความรู้ความสามารถ มีความคุ้นเคยและใกล้ชิดปัญหามากที่สุด
4. บรรยากาศในการนิเทศมีความเป็นกันเองและสามารถปฏิบัติงานนิเทศได้อย่างต่อเนื่อง

จากความความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียน ตามทัศนะของนักการศึกษาหลายท่าน สรุปได้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียน มีความจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเนื่องจากสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม วิวัฒนาการทางการศึกษา รวมทั้งจำเป็นต่อการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆในการเรียนการสอน ทั้งนี้เพื่อพัฒนามาตรฐานการศึกษาให้ดียิ่งๆ ขึ้นไปฉะนั้น จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพนั้น การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะต้องดำเนินงานให้เป็นประสานสัมพันธ์กับกระบวนการอื่นเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตร

2.9 กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน

การนิเทศการศึกษาทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน มีกระบวนการที่ใช้ยึดถือในการปฏิบัติการนิเทศตามทัศนะของนักการศึกษาดังต่อไปนี้

Harris (1985:80-82) ได้นำเสนอแนวคิด กระบวนการในการนิเทศการศึกษาหรือที่เรียกว่า POLCA มี 5 ประการดังต่อไปนี้

1. Planning Processes (P) หมายถึง การวางแผนในการปฏิบัติงาน โดยคิดว่าจะทำอย่างไร กำหนดจุดมุ่งหมายของงาน พัฒนาวิธีดำเนินการ คาดคะเนถึงผลที่จะได้รับจากโครงการและวางแผนโครงการ

2. Organizing Processes (O) หมายถึง การจัดโครงสร้างของการดำเนินงานโดยสร้างหลักเกณฑ์ในการทำงาน จัดหาทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินงานโดยสร้างเกณฑ์ในการทำงาน สร้างความสัมพันธ์ของงาน แบ่งงานโดยกำหนดหน้าที่ในการปฏิบัติงาน มีการประสานงานมอบหมายอำนาจให้ตามหน้าที่วางโครงการของหน่วยงานและพัฒนานโยบายต่างๆ

3. Leading Processes (L) หมายถึง บทบาทในฐานะผู้นำ โดยดำเนินการวินิจฉัยสั่งการการคัดเลือกตัวบุคคล กระตุ้นให้บุคลากรทำงาน ลงมือปฏิบัติงาน การให้คำปรึกษาช่วยเหลือ การติดต่อสื่อสาร

การให้กำลังใจ การให้คำแนะนำให้มีความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานให้ความรู้ในการปฏิบัติงาน แสดงและอธิบายเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน

4. Controlling Processes (C) หมายถึง การควบคุมการปฏิบัติงาน ดำเนินงานโดยการพิจารณา มอบหมายงาน ให้ความสะดวกในด้านต่างๆพิจารณาลงโทษ มีการแก้ไขทันทีเมื่องานผิดพลาด การให้บุคลากรออกจากงาน การตักเตือน และการกำหนดระเบียบในการปฏิบัติงาน

5. Assessing Processes (A) หมายถึง การตรวจสอบผลการปฏิบัติงานโดยการประเมินผลการปฏิบัติงาน วัดผลการปฏิบัติงาน วิจัยผลการปฏิบัติงาน

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2536:10) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน 5 ขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผนการนิเทศ เป็นขั้นที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศได้ประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ ร่วมกันในเรื่องที่จะนิเทศ ศึกษาสภาพของการปฏิบัติงานทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ปัญหาและความต้องการ (Need Assessment) ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องหรืองานที่ปฏิบัติโดยอาศัยการสังเกต การรวบรวมข้อมูล การสัมภาษณ์ การรายงานและการวิจัยที่ปรากฏผลไว้หรือเป็นการศึกษาเพิ่มเติม เพื่อนำผลเหล่านี้ มากำหนดทางเลือวางแผนต่อไป

ขั้นที่ 2 ขั้นให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำให้ เป็นขั้นการประชาสัมพันธ์ให้มีความรู้ความเข้าใจ ซึ่งต่อเนื่องจากขั้นที่ 1 ให้ทราบแผนงานโครงการและกิจกรรมที่กำหนดไว้และให้บุคลากรทุกคนได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบดำเนินการตามขั้นตอนของกิจกรรมนั้นๆอาจดำเนินการโดยจัดทำเป็นคู่มือปฏิบัติงาน จัดประชุมชี้แจง จัดข้อเสนอเทศ หรือแจ้งข้อมูลต่างๆเพื่อทราบ ในบางครั้งอาจจำเป็นต้องให้ผู้รับการนิเทศได้ส่งข้อมูลย้อนกลับ เพื่อหาแนวทางป้องกันแก้ไข และช่วยดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้มากยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 3 ขั้นดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียน เป็นการนำแผนปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนมาใช้ ผู้รับการนิเทศปฏิบัติตามกระบวนการของกิจกรรม ผู้ให้การนิเทศคอยควบคุมคุณภาพให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 4 ขั้นบำรุงขวัญให้กำลังใจ เป็นการเสริมแรง เพื่อให้ผู้รับการนิเทศมีความมั่นใจและสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารหรือผู้นิเทศต้องคอยกระตุ้น สนับสนุนส่งเสริม และถ้าผิดพลาดก็ต้องคอยให้คำแนะนำ ปรับปรุง แก้ไข พร้อมทั้งให้การเสริมแรงทันทีเพื่อไม่ให้ผู้รับการนิเทศมีความรู้สึกเสียกำลังใจ

ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผลการดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศ ทั้งผู้บริหารหรือผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ร่วมกันประเมินผลงาน ผลการปฏิบัติงานตามแผน โครงการ กิจกรรม ประเมินผลผลิตว่าได้ผลเป็นอย่างไร การดำเนินงานที่ผ่านมาแล้วยังมีปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้าง มีข้อเสนอแนะที่ควรปรับปรุงอย่างไรบ้าง

ชาลี มณีศรี (2538:202-203) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน 4 ขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ประกอบด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเข้าสอน คุณลักษณะต่างๆ ตามเกณฑ์มาตรฐาน เป็นต้น การสำรวจความต้องการของครู การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ การวิเคราะห์สาเหตุปัญหา การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และดำเนินการตามความต้องการ

ขั้นที่ 2 การวางแผน นำเอาทางเลือกตามขั้นที่ 1 มากำหนดรายละเอียดของกิจกรรม โดยเขียนเป็นโครงการนิเทศ ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญ คือ หลักการและเหตุผลวัตถุประสงค์ ผู้รับผิดชอบโครงการ แผนดำเนินงาน ระยะเวลา สถานที่ งบประมาณ การประเมินผล และผลที่คาดว่าจะได้รับ

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติการณ์นิเทศ เป็นขั้นลงมือทำตามโครงการนิเทศที่กำหนดหลักโดยคำนึงหลักการนิเทศ เทคนิค ทักษะ สื่อและเครื่องมือนิเทศ การเตรียมความพร้อม สร้างความเข้าใจ รวมทั้งการเสริมแรงให้กำลังใจช่วยเหลือสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียน

ขั้นที่ 4 การประเมินผล ตรวจสอบผลการดำเนินการณ์นิเทศตามโครงการที่กำหนดผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ประเมินความคิดเห็นกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน รวมผลการประเมินข้อมูลป้อนกลับเพื่อการปรับปรุงต่อไป

กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโรงเรียนควรนำมาปฏิบัติอย่างเป็นขั้นเป็นตอนโดยคำนึงถึงสภาพของโรงเรียนและตัวครูผู้สอน ทั้งนี้เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการสอนของครูส่งผลนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

2.10 กิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน

Harris (1985:70) ได้เสนอเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนดังนี้

1. การระดมสมอง
2. การประชุม 6-6
3. คณะกรรมการ
4. การสาธิต
5. การทดลองปฏิบัติการ
6. การทดลองปฏิบัติจริง
7. การอภิปราย
8. การจัดนิทรรศการ
9. การจัดทัศนศึกษา
10. การนิเทศการสอนด้วยภาพยนตร์หรือโทรทัศน์
11. ประสพการณ์ตรง
12. การเฝ้ายากลุ่ม
13. สัมภาษณ์มีรูปแบบ
14. การสัมภาษณ์เฉพาะจุด
15. การสัมภาษณ์ทางอ้อม
16. การเยี่ยมชั้นเรียน
17. การทดลองปฏิบัติการ
18. การบรรยาย
19. การประชุม
20. การสังเกต

21. การอ่าน
22. การสังคม
23. บทบาทสมมติ
24. การบันทึกเสียง
25. การทดสอบ
26. การเขียน

ชาลี มณีศรี (2538:204) ได้กล่าวถึงกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. การประชุมก่อนเปิดภาคเรียน ประชุมหารือ เตรียมการด้านต่างๆก่อนเปิดภาคเรียน
2. การปฐมนิเทศ แนะนำบุคลากรใหม่ให้คุ้นเคย สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม ระเบียบข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. การให้คำปรึกษาแนะนำ คำปรึกษาแนะนำใช้ในระบบการนิเทศ เพราะใช้เทคนิค พบปะพูดคุยมากกว่าการใช้อำนาจหรือการออกคำสั่ง
4. การประชุมปฏิบัติการ มุ่งเน้นให้เกิดความรู้ใหม่ๆ(Knowledge) ทักษะ(Skill) และเจตคติ (Attitude) ลงมือปฏิบัติมากกว่าการบรรยาย
5. การอบรม งานนิเทศมุ่งอบรมประจำการให้ผู้รับการนิเทศ เสริมความรู้ใหม่ทันต่อความเปลี่ยนแปลง
6. การสัมมนา เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทั้งที่จัดเองภายในหน่วยงานหรือไปร่วม ซึ่งจัดโดยหน่วยงานอื่น ฟังมากกว่าทำ
7. การระดมความคิด ในสังคมประชาธิปไตย การรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นเคารพให้เกียรติศักยภาพคนอื่นเป็นสิ่งที่พึงตระหนัก การระดมความคิด (Brain Storming) มุ่งปริมาณความคิด มากกว่าถูกผิด
8. การสาธิตการสอน เป็นกิจกรรมสำคัญที่ควรจัดให้มีในโรงเรียน การเรียนรู้หรือเลียนแบบจากผู้เชี่ยวชาญ ประหยัดเวลา และได้รับประสบการณ์ตรง จัดหาแบบที่ดี
9. การศึกษาเอกสารวิชาการ การเพิ่มพูนความรู้ คือ ต้องอ่าน และวิชาชีพครูต้องอ่านมาก เพราะการอ่านจะนำไปสู่ความรอบรู้ ความคิดใหม่และทันสมัย สรรพวิทยามีในหนังสือ และสิ่งพิมพ์ในมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ บางแห่งจัดหนังสือวิชาชีพสำหรับครูอาจารย์เฉพาะ และจัดสรรงบประมาณเพื่อซื้อหนังสือเฉพาะบุคคลด้วย
10. การสนทนาวิชาการ ในวงวิชาการนั้นควรมีหลายรูปแบบ เช่น การเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องมาบรรยาย อาจใช้เวลาพักเที่ยงวัน ซึ่งไม่กระทบต่อการทำงาน ทุกคนมีเวลาว่างพอที่จะเข้าร่วมกิจกรรมได้ อาจจัดเดือนละครั้งในหัวข้อที่สนใจร่วมกัน (วิชาชีพ)
11. การเยี่ยมนิเทศชั้นเรียน เป็นเทคนิคการนิเทศ เพื่อช่วยครูปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น มีขั้นตอนที่จะต้องปฏิบัติร่วมกันของผู้ให้และผู้รับการนิเทศบนพื้นฐานที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกันคือ ทำเพื่อเด็ก ลดข้อบกพร่อง เสริมให้ดียิ่งขึ้น
12. การศึกษาดูงาน มีผลตรงในการปรับปรุงงาน ดูคนอื่นย้อนดูตัวเอง ศึกษาข้อดี ข้อบกพร่อง ข้อจำกัด เมื่อต้องนำมาปรับปรุงความพร้อมด้านต่างๆ
13. การสังเกตการณ์สอน ในทางปฏิบัติอาจทำได้น้อย ถือว่าทุกคนมีภาระหน้าที่ที่ต้องทำ ในทางปฏิบัติ หัวหน้าหมวดวิชา หรือกลุ่มประสบการณ์ อาจเป็นผู้รับผิดชอบร่วมกับครูผู้มีความเชี่ยวชาญ

14. การวิจัยเชิงปฏิบัติ งานการเรียนการสอน หนังสือแบบเรียน สื่อการสอนหรือแม้แต่การนิเทศ สามารถทำการวิจัยเชิงปฏิบัติได้ ทั้งนี้วิจัยการเพื่อนำผลมามาใช้หรือวิจัยเชิงพัฒนา (Research and Development R&D)

15. การเขียนเอกสารหรือทดสอบทางวิชาการ อาชีพครูหรือผู้นิเทศ นอกจากต้องอ่านมาก พูดมากแล้วยังต้องเขียนมาก มิใช่เขียนกระดาษ แต่เขียนผลงานวิชาการ เป็นการสร้างพรมแดนความรู้ใหม่ การเขียนเป็นเทคนิคซึ่งจะต้องเรียนรู้หลักวิธี การอ่านมากเป็นพื้นฐานของการเขียนได้เป็นอย่างดี คนที่มีวิญญูณครูจะทำหน้าที่นี้ได้ดี

16. การจัดนิทรรศการ การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ การนำเสนอให้เป็นที่น่าสนใจ นำเทคนิคการใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยีทางการศึกษาเข้ามาช่วย มิใช่เสนอเพียงแผ่นกระดาษ คำชี้แจงซึ่งไม่น่าสนใจเป็นได้เพียงนิทรรศการแห่ง

จากกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนดังกล่าวข้างต้น ซึ่งมีหลากหลายรูปแบบและวิธีการ ดังนั้นผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานการนิเทศภายในโรงเรียนควรเลือกใช้กิจกรรมตามความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ระยะเวลา สถานที่งบประมาณ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้งานการนิเทศภายในโรงเรียนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.11 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

เสถียร เทียงธรรม (2542:บทคัดย่อ) การนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า 1. การปฏิบัติงานการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดอุดรธานี รวมทุกชั้นอยู่ในระดับมาก โดยโรงเรียนขนาดเล็ก มีระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ส่วนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ มีระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาแต่ละชั้นและรายข้อ พบว่า ชั้นการสร้างขวัญและกำลังใจ ชั้นการวางแผนการนิเทศ มีระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ชั้นการเตรียมการนิเทศ ชั้นการประเมินผล และชั้นดำเนินการนิเทศ มีระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง และชั้นการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานอยู่อันดับแรก ส่วนชั้นการสรุปรายงานผลการปฏิบัติงาน อยู่อันดับสุดท้าย 2. ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าหมวดวิชาในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงานการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมและเป็นขั้นตอน 3 ชั้น ไม่แตกต่างกัน แต่มีระดับการปฏิบัติงาน 2 ชั้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 คือ ชั้นการวางแผนการนิเทศและชั้นการเตรียมการนิเทศ โดยผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าหมวดวิชาในโรงเรียนขนาดเล็ก มีระดับการปฏิบัติงานมากกว่าผู้บริหารและหัวหน้าหมวดวิชาในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่

ศีกฤทธิ วงศ์อารีย์ (2544:บทคัดย่อ) การปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาอย่างเป็นระบบ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคายผลการวิจัยพบว่า 1. ครูผู้ให้การนิเทศและครูผู้รับการนิเทศ โดยรวมและจำแนกตามสถานภาพและครูที่ปฏิบัติงานในเขตปฏิบัติการนิเทศที่ 4 เห็นว่ามีการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนครูในเขตปฏิบัติการนิเทศที่ 1,2 และ 3 เห็นว่ามีการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นครูในเขตปฏิบัติการนิเทศที่ 1 เห็นว่ามีการปฏิบัติงานด้านการวิเคราะห์จุดเด่น

จุดด้อยเพื่อกำหนดจุดที่จะพัฒนาอยู่ในระดับมาก 2. ผู้ให้การนิเทศและผู้บริหารนิเทศ เห็นว่ามีการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนครูในเขตปฏิบัติการนิเทศต่างกัน เห็นว่ามีการปฏิบัติงานโดยภาพรวมและเป็นรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูในเขตปฏิบัติงานนิเทศที่ 4 เห็นว่ามีการปฏิบัติงานโดยภาพรวม ด้านการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา และด้านการติดตามประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขมากกว่าครูในเขตปฏิบัติการนิเทศที่ 2 และ 3 และด้านการหาแนวทางเลือกเพื่อพัฒนา มากกว่าครูในเขตปฏิบัติการนิเทศที่ 3 3. ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพและเขตปฏิบัติการนิเทศต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาอย่างเป็นระบบ ในภาพรวมและเป็นรายด้าน

จันทนา เข้มกลัดนาค (2544:60-61) ความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนกลุ่มโรงเรียนศึกษาพัฒนา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี พบว่าความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนกลุ่มโรงเรียนศึกษาพัฒนาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการสร้างสื่อและพัฒนาวิธีการนิเทศ ด้านสภาพปัจจุบัน ปัญหาด้านการปฏิบัติการนิเทศ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศ และด้านการประเมินผล ส่วนการเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนจำแนกตามประสบการณ์การสอน พบว่ามีความต้องการแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ปัญญาจง วงศ์บุปผา (2544:73) การศึกษาความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า 1. ความต้องการของครูผู้สอนในการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง และจำแนกตามประสบการณ์การทำงานของครูโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง 2. ความต้องการของครูผู้สอนในการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์การทำงานของครูผู้สอน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ปัทมา บุญเจริญ (2544:บทคัดย่อ) สภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนอนุบาลเอกชน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร มีการนิเทศภายในโรงเรียนในด้านต่างๆครบทุกด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดระบบการเรียนการสอน ด้านการบริหารบุคลากร ด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก และบริการพิเศษ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ชุมชน และด้านการประเมินผลการสอน โดยมีปัญหาในการดำเนินการงานนิเทศภายใน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ปัญหาที่มีจำนวนครูน้อยไม่สามารถส่งไปอบรม เพราะไม่มีผู้สอนแทนผู้ที่ไปอบรม ไม่มีผู้ให้คำปรึกษาในโรงเรียนถึงวิธีการเขียนแผนการสอนที่ถูกต้อง ขาดงบประมาณในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์และจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการพิเศษ การประชาสัมพันธ์ด้านข่าวสารข้อมูลทางวิชาการไปยังชุมชนไม่ทั่วถึง และไม่มีทักษะในการวิเคราะห์ผลการประเมินอย่างถูกต้อง

มัญญพร บำเพ็ญเชาว์ (2544:59) ปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่าปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมและรายด้าน

อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการเปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนของข้าราชการครู จำแนกตามสถานภาพในตำแหน่งและประสบการณ์การทำงาน พบว่า มีปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สุตารัตน์ จิรสุขศิริ (2544:บทคัดย่อ) การศึกษากระบวนการนิเทศการสอนของหัวหน้าหมวดวิชา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าหัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่ประชุมก่อนการสังเกตการณ์สอน โดยกำหนดพฤติกรรมที่จะสังเกตการณ์สอน โดยให้อาสาและความเป็นอิสระในการกำหนดปัญหาการสอนด้วยตัวครูเอง กำหนดเกณฑ์พฤติกรรมที่จะสังเกตการณ์สอนใช้เกณฑ์พื้นฐานของพฤติกรรมกำหนดเครื่องมือสังเกตการณ์สอน เป็นเครื่องมือที่ผู้นิเทศและครูผู้สอนยอมรับร่วมกันซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายการและบันทึกได้โดยง่าย การสังเกตการณ์สอน ส่วนใหญ่สังเกตการสอนเรื่องกิจกรรมการสอนของครู ขณะสังเกตการณ์สอนนั้น ควรนั่งในที่มองเห็นทั่วห้อง โดยไม่รบกวนการเรียนการสอน การวิเคราะห์ส่วนใหญ่วิเคราะห์ผลโดยการนำเสนอข้อมูลให้ครูผู้สอนทราบและเข้าใจอย่างชัดเจน การพิจารณาพฤติกรรมที่จะต้องคงไว้หรือเปลี่ยนแปลงนั้นพิจารณาจากพฤติกรรมการสอนที่มีการเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเกณฑ์ที่กำหนดไว้ การประชุมหลังการสังเกตการสอนส่วนใหญ่ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูผู้สอนโดยการพูดคุยและชื่นชมพฤติกรรมที่ดี การตัดสินใจเลือกยุทธวิธีนั้นให้อิสระกับครูผู้สอนในการเลือก

ศิริรัตน์ กังศิริกุล (2544:106-107) การศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการนิเทศภายในโรงเรียนของโรงเรียนในเครือข่ายนิคมชะเอมประเทศคาบะเรียลแห่งประเทศไทย พบว่า 1. ปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนของโรงเรียนในเครือข่ายนิคมชะเอมประเทศคาบะเรียลแห่งประเทศไทย โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง 2. เปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนของโรงเรียนในเครือข่ายนิคมชะเอมประเทศคาบะเรียลแห่งประเทศไทย จำแนกตามสถานภาพ มีปัญหาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามประสบการณ์ มีปัญหาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามวุฒิการศึกษา มีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ 3. ข้อเสนอแนะในการนิเทศภายในโรงเรียนของโรงเรียนในเครือข่ายนิคมชะเอมประเทศคาบะเรียลแห่งประเทศไทย โดยเรียงตามลำดับความสำคัญ คือ คณะกรรมการนิเทศควรมีความสามารถและเป็นที่ยอมรับของคณะครูในโรงเรียน คำนวณข้อมูลที่ได้จากการประเมินไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงการนิเทศให้มีประสิทธิภาพ และควรมีการประชุมเพื่อวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาในการนิเทศภายใน

เกชา กลิ่นเพ็ง (2545:63-64) การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนบ้านใหม่ไทรทอง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอลำดวน จังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการดำเนินงาน ตามมาตรฐานการนิเทศภายในโรงเรียนบ้านใหม่ไทรทอง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอลำดวน จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการวางแผนการนิเทศ ด้านการกำหนดผู้รับผิดชอบและภารกิจงานนิเทศ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการดำเนินการนิเทศ ด้านการประเมินผลการนิเทศ และการรายงานผลตามลำดับ 2. เปรียบเทียบผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการนิเทศภายในโรงเรียนบ้านใหม่ไทรทอง จำแนกตามระดับชั้นในการสอน พบว่า ผลการปฏิบัติงานของครูจำแนกตามระดับชั้นการสอนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย

รายคู่ พบว่า ครูระดับชั้นก่อนประถมศึกษามีการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการนิเทศภายในสูงกว่าครูระดับชั้นมัธยมศึกษา

ดนัย คำพระ (2545:53-54) การดำเนินงานและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี พบว่า 1. การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี อยู่ในระดับปานกลาง 2. การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ระหว่างความคิดเห็นของครูผู้สอน ซึ่งปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน และครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน ไม่แตกต่างกัน 3. ปัญหาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ด้านการประเมินความจำเป็นในการพัฒนา ได้แก่ ขาดเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในของครูอย่างครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน ด้านการวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยเพื่อกำหนดจุดที่จะพัฒนา ได้แก่ การสร้างความเข้าใจเพื่อให้ครูยอมรับการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนยังมีน้อย และขาดข้อมูลด้านการกำหนดทางเลือกเพื่อพัฒนา ได้แก่ วิธีการ/กิจกรรมการนิเทศภายในไม่ครอบคลุมทุกด้านของการดำเนินงานของโรงเรียน ด้านการลงมือปฏิบัติ ได้แก่ การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนไม่ต่อเนื่องและไม่เป็นปัจจุบัน ด้านการติดตามประเมินผลและแก้ไข ได้แก่ การติดตามประเมินผลการนิเทศภายในไม่ต่อเนื่องและเป็นระบบ

มงคล สุภกรรม (2546:บทคัดย่อ) การนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนบ้านตอง อำเภอสวรรคุดหา จังหวัดหนองบัวลำภูผลการวิจัยพบว่า หลังจากผลได้ดำเนินการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง 2 ด้าน คือ ด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงาน ครูที่เข้าร่วมศึกษาค้นคว้า มีความรู้ความเข้าใจ มีความมั่นใจ และให้ความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานตามวิธีการและขั้นตอนของการสอนแบบโครงงาน 5 ขั้นตอน และด้านที่สอง คือ ด้านความสามารถในการเรียนการสอนแบบโครงงาน ครูที่เข้าร่วมการศึกษา สามารถนำเอาความรู้ที่ได้รับจากการพัฒนาไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานได้อย่างมั่นใจ ตามวิธีการและขั้นตอนการสอนโครงงาน 5 ขั้นตอน คือ ขั้นการเลือกหัวข้อที่จะทำ โครงงาน ขั้นการวางแผนในการทำโครงงาน ขั้นการลงมือทำโครงงาน ขั้นการเขียนรายงานโครงงาน และขั้นการนำเสนอโครงงาน นักเรียนสามารถทำโครงงาน นักเรียนสามารถทำโครงงานได้ตามวิธีการและขั้นตอนของการทำโครงงาน โดยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้ทำโครงงานพระมหาชวนกเรื่อง น้ำมันซูชิพ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้ทำโครงงานเรื่อง คำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้ทำโครงงานเรื่อง ผจญภัยในมหาสมุทร ซึ่งนักเรียนได้เรียนรู้อย่างสนุกสนานและมีความสุข จากผลการศึกษาจะเห็นว่า การนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบมีขั้นตอนและวิธีการในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างชัดเจน จึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่โรงเรียนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรนำมาใช้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพเกิดผลดีต่อผู้เรียนและการศึกษาของชาติต่อไป

กนก พานทอง (2547:บทคัดย่อ) การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความสำเร็จของการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผลการวิจัยพบว่าโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความสำเร็จของการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี โดยพิจารณาจากค่าไค-สแควร์เท่ากับ 109.39 ที่องศาอิสระเท่ากับ 319 มีค่าความน่าจะเป็นเท่ากับ 1.00 ดัชนี GEI เท่ากับ 0.98 ดัชนี AGFI เท่ากับ 0.98 ค่าดัชนี CFI

เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนี SRMR เท่ากับ 0.04 และค่า RMSEA เท่ากับ 0.00 ตัวแปรทั้งหมดในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของความสำเร็จของการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนได้ร้อยละ 5 ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความสำเร็จของการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ความสามารถของผู้นิเทศและพฤติกรรมการสอนของครู

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน สรุปได้ว่า ส่วนใหญ่แล้ว นักวิจัยได้ศึกษาสภาพและปัญหา ความต้องการ การดำเนินงาน ตลอดจนกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน โดยศึกษาจากทัศนะของครูผู้สอน ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น มีการวางแผน วิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยเพื่อกำหนดจุดที่จะพัฒนา ติดตามประเมินผล และแก้ไขอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ส่งผลให้โรงเรียนมีคุณภาพ ครูมีประสิทธิภาพ และผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

บทที่ 3

วิธีดำเนินงาน

การศึกษาครั้งนี้ คณะผู้จัดทำใช้การนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนน้ำเกลี้ยงวิทยา จังหวัดศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 28 ด้านการจัดทำเอกสารธุรการในชั้นเรียน คณะผู้จัดทำได้ดำเนินการศึกษาตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 3.1 กลุ่มเป้าหมาย
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
- 3.3 การสร้างเครื่องมือ
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาเป็นครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนน้ำเกลี้ยงวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ประจำภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 32 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบประเมินการจัดทำเอกสารงานธุรการในชั้นเรียน และแบบประเมินการสอน

3.3 การสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาวิธีการสร้าง จากทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างแบบประเมินการจัดทำเอกสารงานธุรการในชั้นเรียน จำนวน 17 ข้อ และแบบประเมินการสอนจำนวน 14 ข้อ
3. นำแบบประเมินไปใช้จริง

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ดังนี้

1. ดำเนินการจัดการนิเทศภายใน ประจำภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ระหว่างวันที่ 19-25 กรกฎาคม 2560

ณ โรงเรียนน้ำเกลี้ยงวิทยา อำเภอน้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

2. ใช้แบบประเมินการสังเกตการสอนในชั้นเรียนและแบบประเมินการสอนของครูและบุคลากรทางการศึกษา

ผู้รายงานดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์แบบประเมินการสังเกตการสอนในชั้นเรียนโดยนำมาหาค่าร้อยละ และวิเคราะห์แบบประเมินการสอนของครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้ (กาญจนา วัฒนา, 2548 : 66)

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.51 - 5.00	มีการปฏิบัติมากที่สุด
3.51 - 4.50	มีการปฏิบัติมาก
2.51 - 3.50	มีการปฏิบัติปานกลาง
1.51 - 2.50	มีการปฏิบัติน้อย
0.01 - 1.50	มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่

1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 105)

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ	$\bar{x}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนนักเรียนของกลุ่มเป้าหมาย

1.2. ค่าร้อยละ คำนวณจากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 104)

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ	P	แทน	ค่าร้อยละ
	f	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
	N	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

1.3. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สูตร (กาญจนา วัฒนา, 2548 : 18) ดังนี้

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	$(\sum X)$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มเป้าหมาย

บทที่ 4

ผลการดำเนินงาน

การศึกษาผลการนิเทศภายในสถานศึกษา โรงเรียนน้ำเกลี้ยงวิทยา ประจำปีภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ครั้งนี้ได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและเสร็จสิ้นด้วยดี การเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นผลจากการปฏิบัติกิจกรรม ผู้จัดทำได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับต่อไปนี้

4.1 ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการดำเนินงานครั้งนี้ ผู้จัดทำ ได้นำเสนอข้อมูลการวิเคราะห์เพื่อศึกษาผลการนิเทศภายในสถานศึกษา โรงเรียนน้ำเกลี้ยงวิทยา ประจำปีภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้จัดทำได้นำประเมิน ไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 32 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ผลดังตาราง

ตาราง 1 ผลการประเมินการส่งเอกสารธุรการในชั้นเรียน ของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนน้ำเกลี้ยงวิทยา ประจำปีภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560

ข้อที่	รายการประเมิน	ผลการนิเทศ	
		จำนวนผู้จัดทำ	ร้อยละ
1	แบบวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด	28	90.32
2	แผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องข้อสอบ O-net/Gat/Pat หรือ PISA ตามธรรมชาติของรายวิชา	29	93.55
3	ปพ.5	29	93.55
4	แบบวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล(CAR1)	26	83.87
5	คลังข้อสอบตามตัวชี้วัด (ข้อสอบ O-net)	27	87.10
6	แบบบันทึกการสอนซ่อมเสริม	28	90.32
7	สมุดนิเทศรายบุคคล	28	90.32
8	แบบบันทึกการถอดบทเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	20	64.52
9	แผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	23	74.19
10	การส่งงานทาง e-mail และสื่อทางเทคโนโลยี อิเล็กทรอนิกส์	22	70.97
11	วิจัยในชั้นเรียน	20	64.52
12	สมุดนิเทศกลุ่มสาระการเรียนรู้	32	100
13	ทะเบียนสื่อกลุ่มสาระการเรียนรู้	32	100
14	สมุดบันทึกการส่งงานกลุ่มสาระการเรียนรู้	32	100
15	บันทึกการประชุมกลุ่มสาระการเรียนรู้	32	100
16	แบบประเมินความพึงพอใจในการให้บริการของกลุ่มสาระ	26	83.87
17	แบบบันทึก PLC	29	93.55
เฉลี่ย		26.76	86.34

จากตารางที่ 1 พบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนน้ำเกลี้ยงวิทยา มีการจัดทำเอกสารงานธุรการในชั้นเรียน เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า มีการจัดทำเอกสารงานธุรการในชั้นเรียน จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีการจัดทำมากที่สุด คือ สมุดนิเทศกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทะเบียนสื่อกลุ่มสาระการเรียนรู้ สมุดบันทึกการส่งงานกลุ่มสาระการเรียนรู้ บันทึกการประชุมกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการจัดทำเอกสาร จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมา คือ หน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ ปพ.5 แบบบันทึก PLC มีการจัดทำเอกสาร จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 93.55 และจำนวนต่ำที่สุด คือ แบบบันทึกการถอดบทเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง วิจัยในชั้นเรียน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา มีการจัดทำเอกสาร จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 94.87

ตาราง 2 ผลการประเมินการสอน ของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนน้ำเกลี้ยงวิทยา ประจำปีภาค
เรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560

ข้อ ที่	รายการที่วัด	ค่าร้อยละ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ผลการ ประเมิน
	ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน			
1	มีการแจ้งวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ของแต่ละหน่วยอย่างชัดเจน	90.67	4.53	มากที่สุด
2	มีการเตรียมเอกสารประกอบการบรรยายและ/หรืออุปกรณ์การฝึกปฏิบัติล่วงหน้า	90.67	4.53	มากที่สุด
3	มีการชี้แจงหลักเกณฑ์การวัดและประเมินผลอย่างชัดเจน	90.67	4.53	มากที่สุด
	รวมเฉลี่ยด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	90.67	4.53	มากที่สุด
	ด้านวิธีการสอน			
4	สามารถอธิบายเนื้อหาวิชาและ/หรือขั้นตอนการฝึกปฏิบัติการได้อย่างต่อเนื่องสัมพันธ์กัน	94.67	4.73	มากที่สุด
5	มีอุปกรณ์การสอน สื่อ / เอกสาร ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น	88.67	4.43	มากที่สุด
6	วิธีการสอนทำให้ผู้เรียนสนใจเรียนตลอดเวลา	91.33	4.57	มากที่สุด
7	มีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในเนื้อหาของบทเรียน	92.00	4.60	มากที่สุด
8	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ชักถามปัญหา และสรุปประเด็นร่วมกันในห้องเรียน	91.33	4.57	มากที่สุด
9	มีการวัดและประเมินผลผู้เรียนพร้อมทั้งบอกข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข	88.67	4.43	มาก
	รวมเฉลี่ยด้านวิธีการสอน	91.11	4.56	มากที่สุด
	ด้านพฤติกรรมการสอนทั่วไป			
10	ครูให้โอกาสผู้เรียนได้ซักถาม	91.33	4.57	มากที่สุด
11	ครูเข้าสอนและเลิกสอนตรงเวลา	88.67	4.43	มาก
12	ครูมีการแนะนำเอกสารและแหล่งค้นคว้าเพิ่มเติม	91.33	4.57	มากที่สุด
13	ครูมอบหมายงานให้ผู้เรียนทำอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหา รายวิชา	96.00	4.80	มากที่สุด
14	ครูมีบุคลิกภาพเหมาะสม	92.67	4.63	มากที่สุด
	รวมเฉลี่ยด้านพฤติกรรมการสอนทั่วไป	94.00	4.70	มากที่สุด
	รวมเฉลี่ยทุกด้าน	92.05	4.60	มากที่สุด

จากตาราง 2 ผลการประเมินการสอนของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนน้ำเกลี้ยงวิทยา อำเภอ น้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ ประจำปีภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 พบว่า โดยภาพรวมครูและบุคลากรทางการศึกษามีพฤติกรรมการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษามีพฤติกรรมการสอนมากที่สุด คือ ด้านพฤติกรรมการสอนทั่วไป มีผลการประเมินในระดับมาก ($\bar{x} = 4.70$) รองลงมาคือ ด้านวิธีการสอน มีผลการประเมินในระดับมาก ($\bar{x} = 4.56$) และด้านที่มีผลการประเมินน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีผลการประเมินในระดับมาก ($\bar{x} = 4.53$)

บทที่ 5

สรุปผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา โรงเรียนน้ำเกลี้ยงวิทยา ประจำปีภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดทำเอกสารธุรการในชั้นเรียนของครูและบุคลากรทางการศึกษา และเพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนน้ำเกลี้ยงวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ประจำปีภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ผลการศึกษา สรุปได้ดังนี้

ครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนน้ำเกลี้ยงวิทยา มีการจัดทำเอกสารงานธุรการในชั้นเรียน เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า มีการจัดทำเอกสารงานธุรการในชั้นเรียน จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีการจัดทำมากที่สุด คือ สมุดนิเทศกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทะเบียนสื่อกลุ่มสาระการเรียนรู้ สมุดบันทึกการส่งงานกลุ่มสาระการเรียนรู้บันทึกการประชุมกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการจัดทำเอกสาร จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมา คือ หน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ ปพ.5 แบบบันทึก PLC มีการจัดทำเอกสาร จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 93.55 และจำนวนต่ำที่สุด คือ แบบบันทึกการถอดบทเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง วิจัยในชั้นเรียน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา มีการจัดทำเอกสาร จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 94.87

ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนน้ำเกลี้ยงวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ประจำปีภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 พบว่า โดยภาพรวมครูและบุคลากรทางการศึกษามีพฤติกรรมการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษามีพฤติกรรมการสอนมากที่สุด คือ ด้านพฤติกรรมการสอนทั่วไป มีผลการประเมินในระดับมาก ($\bar{x} = 4.70$) รองลงมาคือ ด้านวิธีการสอน มีผลการประเมินในระดับมาก ($\bar{x} = 4.56$) และด้านที่มีผลการประเมินน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีผลการประเมินในระดับมาก ($\bar{x} = 4.53$)

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา โรงเรียนน้ำเกลี้ยงวิทยา ประจำปีภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการ ดังนี้

1. ควรมีการจัดการนิเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อกระตุ้นให้บุคลากรในโรงเรียน มีการพัฒนาตนเอง และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อทางโรงเรียน
2. ปพ.5 ควรมีการสำรวจและบันทึกให้เป็นปัจจุบัน
3. การวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล(CAR1) ควรมีการแนบแบบวิเคราะห์เพื่อเป็นหลักฐานอ้างอิง
4. การสรุปเอกสารควรบันทึกเสนอผู้บริหาร